BENDROJO TEISMO (devintoji kolegija, posėdžiaujanti penkių teisėjų sudėties) SPRENDIMAS

2026 m. kovo 25 d.*

„Deliktinė atsakomybė – Konkurencija – Karteliai – Krovinių vežimo oro transportu rinka – Bendrojo Teismo sumažinta bauda – Komisijos atsisakymas mokėti palūkanas už permoką – Senaties terminas – Eigos pradžia – Nutraukimas – Leistinumas – Sąvoka „palūkanos“ – Taikytina norma“

Byloje T-310/21

Air Canada, įsteigta Sen Lorane, Kvebeke (Kanada), atstovaujama advokatų T. Soames bei I.-Z. Prodromou-Stamoudi ir *barrister* T. Johnston,

ieškovė,

prieš

Europos Komisiją, atstovaujamą P. Rossi, M. Domecq, T. Isacu de Groot ir L. Wildpanner,

atsakovę,

BENDRASIS TEISMAS (devintoji kolegija, posėdžiaujanti penkių teisėjų sudėties),

kurį per pasitarimus sudarė pirmininkas S. Papasavvas, teisėjai L. Truchot, H. Kanninen (pranešėjas), M. Sampol Pucurull ir T. Perišin,

posėdžio sekretorė M. Zwozdziak-Carbonne, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį, be kita ko, į:

– 2022 m. liepos 5 d. nutartį, kuria Komisijos pateikto nepriimtinumu grindžiamo prieštaravimo nagrinėjimas sujungtas su bylos nagrinėjimu iš esmės,

– 2023 m. rugpjūčio 10 d. sprendimą, priimtą pagal Bendrojo Teismo procedūros reglamento 69 straipsnio d punktą ir išklausius šalis, sustabdyti bylos nagrinėjimą, kol bus priimtas sprendimas, kuriuo užbaigiamas procesas byloje, kurioje priimtas 2024 m. birželio 11 d. Sprendimas *Komisija / Deutsche Telekom* (C-221/22 P, EU:C:2024:488),

– 2024 m. liepos 25 ir 29 d. Bendrojo Teismo kanceliarijai pateiktas šalių pastabas dėl 2024 m. birželio 11 d. Sprendimo *Komisija / Deutsche Telekom* (C-221/22 P, EU:C:2024:488) pasekmių šiai bylai,

* Proceso kalba: anglų.

įvykus 2025 m. birželio 5 d. posėdžiui,

priima šį

Sprendimą

1 Ieškiniu ieškovė *Air Canada*, visų pirma, remdamasi SESV 268 straipsniu ir 340 straipsnio antra pastraipa, prašo atlyginti žalą, kurią ji patyrė dėl to, kad Europos Komisija, vykdydama 2015 m. gruodžio 16 d. Sprendimą *Air Canada / Komisija* (T-9/11, nepaskelbtas Rink., EU:T:2015:994), atsisakė sumokėti jai palūkanas, mokėtinas pagal SESV 266 straipsnio pirmą pastraipą, arba subsidiariai, remdamasi SESV 263 straipsniu, panaikinti 2021 m. kovo 25 d. Komisijos sprendimą atsisakyti mokėti palūkanas taikant teisės aktuose nustatytą normą.

I. Ginčo aplinkybės

2 Ieškovė yra oro transporto bendrovė, veikianti krovinių vežimo oro transportu rinkoje.

3 2010 m. lapkričio 9 d. Komisija priėmė Sprendimą C(2010) 7694 *final* dėl procedūros pagal SESV 101 straipsnį, EEE susitarimo 53 straipsnį ir Susitarimo tarp Europos bendrijos ir Šveicarijos Konfederacijos dėl oro transporto 8 straipsnį (byla COMP/39258 – Oro transportas; toliau – 2010 m. lapkričio 9 d. sprendimas).

4 2010 m. lapkričio 9 d. sprendimas buvo skirtas 21 adresatui, įskaitant ieškovę. To sprendimo motyvuose buvo aprašytas vienas tęstinis SESV 101 straipsnio, Europos ekonominės erdvės (EEE) susitarimo 53 straipsnio ir Europos bendrijos ir Šveicarijos Konfederacijos dėl oro transporto 8 straipsnio pažeidimas. Remiantis šiais motyvais, minėto sprendimo adresatai derino savo veiksmus, nustatydami krovinių vežimo paslaugų teikimo EEE ir Šveicarijoje kainas.

5 2010 m. lapkričio 9 d. sprendimo 1–4 straipsniuose to sprendimo adresatams priskirti veiksmai, būdingi šiam vienam tęstiniam pažeidimui.

6 2010 m. lapkričio 9 d. sprendimo 5 straipsnis susijęs su baudomis. Kiek tai susiję su šiuo ginču, šiame straipsnyje nurodyta:

„Už [2010 m. lapkričio 9 d. sprendimo] 1–4 straipsniuose nurodytus pažeidimus skiriamos šios baudos:

a) *Air Canada*: 21 037 500 EUR,

<…>

Skirtos baudos turi būti sumokėtos per tris mėnesius nuo pranešimo apie šį sprendimą dienos <…>

Praėjus šiam terminui, automatiškai skaičiuojamos palūkanos, kurių norma lygi Europos Centrinio Banko pirmą mėnesio, kurį buvo priimtas [2010 m. lapkričio 9 d. sprendimas], dieną taikytai pagrindinių refinansavimo operacijų palūkanų normai, padidintai trimis su puse procentinio punkto.

Jei [2010 m. lapkričio 9 d. sprendimo] 1 straipsnyje nurodyta įmonė pareiškia ieškinį, ta įmonė privalo užtikrinti minėtos baudos sumokėjimą ne vėliau kaip termino pabaigos dieną, pateikdama priimtiną banko garantiją arba laikinai sumokėdama baudą pagal Komisijos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2342/2002 85a straipsnio 1 dalį.“

7 2011 m. sausio 6 d. ieškovė pareiškė ieškinį dėl 2010 m. lapkričio 9 d. sprendimo panaikinimo.

8 2011 m. vasario 10 d. ieškovė laikinai sumokėjo baudą, kuri jai buvo skirta 2010 m. lapkričio 9 d. sprendimo 5 straipsniu.

9 2015 m. gruodžio 16 d. Sprendimu *Air Canada / Komisija* (T-9/11, nepaskelbtas Rink., EU:T:2015:994) Bendrasis Teismas panaikino 2010 m. lapkričio 9 d. sprendimą, kiek jis susijęs su ieškove.

10 2016 m. vasario 5 d. Komisija pranešė ieškovei apie savo sprendimą grąžinti jai sumą, atitinkančią jos laikinai sumokėtą baudą (21 037 500 EUR), kartu su garantuota grąža (468 540,80 EUR) (toliau – 2016 m. vasario 5 d. sprendimas). Ji nurodė, kad ši 21 506 040,80 EUR suma bus „pervesta šiandien“.

11 Ieškovė šią sumą gavo 2016 m. vasario 8 d.

12 2021 m. vasario 4 d. ieškovė išsiuntė Komisijai raštą, jame prašė sumokėti šias sumas:

– skirtumą tarp sumos, mokėtinos jai kaip delspinigiai taikant 4,5 % normą (Europos Centrinio Banko (ECB) taikytą pagrindinių refinansavimo operacijų palūkanų normą, padidintą trimis su puse procentinio punkto) už laikotarpį nuo 2011 m. vasario 10 d. iki 2016 m. vasario 8 d., ir garantuotos grąžos, sumokėtos 2016 m. vasario 8 d., t. y. 468 540,80 EUR,

– sudėtines palūkanas, skaičiuojamas nuo sumos, dar mokėtinos kaip delspinigiai už laikotarpį nuo dienos, kai Komisija atliko grąžinimą, t. y. 2016 m. vasario 8 d., iki faktinio pirmesnėje įtraukoje nurodytos sumos sumokėjimo dienos, taikant 2010 m. lapkričio 1 d. ECB taikytą pagrindinių refinansavimo operacijų palūkanų normą, t. y. 1 %, padidintą trimis su puse procentinio punkto.

13 2021 m. kovo 25 d. Komisija pranešė ieškovei apie savo sprendimą netenkinti jos prašymo, aprašyto šio sprendimo 12 punkte (toliau – 2021 m. kovo 25 d. raštas), motyvuodama tuo, kad pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnį šiam prašymui yra suėjęs senaties terminas.

II. Šalių reikalavimai

14 Ieškovė Bendrojo Teismo prašo:

– atmesti Komisijos pateiktą nepriimtinumu grindžiamą prieštaravimą,

– priteisti iš Europos Sąjungos, atstovaujamos Komisijos, atlyginti žalą, patirtą dėl to, kad nebuvo sumokėti delspinigiai ir sudėtinės palūkanos pagal SESV 266 straipsnio pirmą pastraipą, vykdant 2015 m. gruodžio 16 d. Sprendimą *Air Canada / Komisija* (T-9/11, nepaskelbtas

Rink., EU:T:2015:994), taigi, pagal SESV 340 straipsnio antrą pastraipą, 268 straipsnį ir 266 straipsnio pirmą pastraipą sumokėti šias sumas:

– sumą, lygią mokėtiniems delspinigiams, t. y. nuo 21 037 500 EUR sumos, taikant 2010 m. lapkričio 1 d. ECB taikytą pagrindinių refinansavimo operacijų palūkanų normą, t. y. 1 %, padidintą trimis su puse procentinio punkto, už laikotarpį nuo 2011 m. vasario 10 d. iki 2016 m. vasario 8 d., atėmus jau sumokėtą 468 540 80 EUR garantuotą grąžą, o tai sudaro 4 264 896,70 EUR sumą, arba, jei Bendrasis Teismas nuspręstų kitaip, taikant tokią palūkanų normą, kuri, jo manymu, yra tinkama,

– sumą, lygią mokėtinoms palūkanoms nuo 4 264 896,70 EUR sumos už laikotarpį nuo 2016 m. vasario 9 d. iki 2021 m. vasario 4 d., kai buvo paprašyta sumokėti palūkanas, taikant 2010 m. lapkričio 1 d. ECB taikytą pagrindinių refinansavimo operacijų palūkanų normą, t. y. 1 %, padidintą trimis su puse procentinio punkto, o tai sudaro 958 550,14 EUR sumą, arba, jei Bendrasis Teismas nuspręstų kitaip, taikant tokią palūkanų normą ir už tokį laikotarpį, kurie, jo manymu, yra tinkami, ir

– sumą, lygią sudėtinėms palūkanoms, mokėtinoms nuo sumos, atitinkančios nesumokėtas palūkanas nuo sumos, kuri turėjo būti sumokėta prašymo sumokėti palūkanas pakeitimo dieną (5 223 446,84 EUR), arba bet kokią kitą sumą, kuri, Bendrojo Teismo manymu, yra tinkama, už laikotarpį nuo 2021 m. vasario 5 d. iki dienos, kai Komisija grąžins mokėtinas palūkanas, taikant 2010 m. lapkričio 1 d. ECB taikytą pagrindinių refinansavimo operacijų palūkanų normą, t. y. 1 %, padidintą trimis su puse procentinio punkto, arba, jei Bendrasis Teismas nuspręstų kitaip, taikant tokią palūkanų normą ir už tokį laikotarpį, kurie, jo manymu, yra tinkami,

– subsidiariai panaikinti 2021 m. kovo 25 d. raštą,

– priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

15 Komisija Bendrojo Teismo prašo:

– atmesti ieškinį kaip nepriimtiną,

– subsidiariai atmesti ieškinį kaip nepagrįstą,

– priteisti iš ieškovės bylinėjimosi išlaidas.

III. Dėl teisės

16 Kadangi ieškovė reikalavimą atlyginti žalą pateikė kaip pagrindinį, jį reikia išnagrinėti pirmiausia.

A. Dėl reikalavimo atlyginti žalą

1. Dėl Komisijos nurodytų nepriimtinumo pagrindų

17 Savo pastabose dėl 2024 m. birželio 11 d. Sprendimo *Komisija / Deutsche Telekom* (C-221/22 P, EU:C:2024:488) pasekmių šiai bylai Komisija nurodė, kad toliau palaiko abu nepriimtinumo pagrindus, pateiktus nepriimtinumu grindžiamame prieštaravime, grindžiamus tuo, kad, pirma, pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnį yra suėjęs ieškinio dėl žalos atlyginimo senaties terminas ir, antra, ieškinys dėl žalos atlyginimo yra netinkama priemonė ginčijant 2015 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Air Canada / Komisija* (T-9/11, nepaskelbtas Rink., EU:T:2015:994) vykdymą.

18 Pirmiausia reikia išnagrinėti antrąjį nepriimtinumo pagrindą.

a) Dėl antrojo nepriimtinumo pagrindo, grindžiamo tuo, kad ieškinys dėl žalos atlyginimo yra netinkama priemonė ginčijant 2015 m. gruodžio 16 d. Sprendimo „Air Canada / Komisija“ (T-9/11) vykdymą

19 Komisija iš esmės teigia, jog ieškovė pasirinko netinkamą teisių gynimo priemonę, kad užginčytų 2015 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Air Canada / Komisija* (T-9/11, nepaskelbtas Rink., EU:T:2015:994) vykdymą. Ji turėjo pareikšti ieškinį dėl sprendimo, kuriuo Komisija nustatė jai grąžintiną sumą, t. y. pagrindinę nepagrįstai sumokėtos baudos sumą kartu su garantuota grąža, panaikinimo, o ne ieškinį dėl žalos atlyginimo.

20 Komisija pridūrė, kad prašymu atlyginti žalą apeinamas SESV 263 straipsnyje numatytas terminas sprendimui dėl grąžinimo užginčyti. Iš tiesų tas sprendimas priimtas 2016 m. vasario mėn., o šis ieškinys dėl žalos atlyginimo pareikštas tik 2021 m. birželio mėn.

21 Ieškovė ginčija Komisijos argumentus.

22 Reikia priminti, kad kai ieškovas, kaip nagrinėjamu atveju, prašo sumokėti palūkanas pagal SESV 266 straipsnio pirmą pastraipą, priėmus sprendimą dėl panaikinimo, tariama žala atsiranda dėl to, kad Komisija neteisėtai nesiėmė priemonių sprendimui dėl panaikinimo įvykdyti, pažeisdama savo pareigas pagal šią nuostatą (2005 m. gegužės 4 d. Nutarties *Holcim (France) / Komisija*, T-86/03, EU:T:2005:157, 51 punktas).

23 Iš SESV 266 straipsnio pirmos pastraipos matyti, kad institucija, kurios aktas buvo paskelbtas negaliojančiu, privalo imtis priemonių, būtinų sprendimui, kuriuo šis aktas buvo panaikintas *ex tunc*, įvykdyti. Tai, be kita ko, lemia remiantis šiuo aktu nepagrįstai gautų sumų grąžinimą ir palūkanų mokėjimą (žr. 2024 m. birželio 11 d. Sprendimo *Komisija / Deutsche Telekom*, C-221/22 P, EU:C:2024:488, 51 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

24 SESV 266 straipsnyje neįtvirtinta konkreti teisių gynimo priemonė, kad būtų užtikrintas Sąjungos teismų priimtų sprendimų vykdymas. Jei teisės subjektas mano, kad panaikintą aktą pakeičiantis aktas neatitinka teismo sprendimo motyvų ir rezoliucinės dalies, jis gali pareikšti naują ieškinį dėl panaikinimo remdamasis SESV 263 straipsniu. Atvirkščiai, SESV 265 straipsnyje numatytas ieškinys dėl neveikimo yra tinkama priemonė konstatuoti, kad institucija neteisėtai nesiėmė būtinų priemonių teismo sprendimui įvykdyti (šiuo klausimu žr. 2014 m. rugsėjo 5 d. Sprendimo *Éditions Odile Jacob / Komisija*, T-471/11, EU:T:2014:739, 71 punktą ir jame nurodytą

jurisprudenciją). O SESV 268 straipsnyje ir 340 straipsnio antroje pastraipoje numatytu ieškiniu dėl žalos atlyginimo siekiama, kad būtų atlyginta žala, padaryta dėl pažeidimo vykdant Sąjungos teismo sprendimą.

25 Be to, reikia priminti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją ieškinys dėl žalos atlyginimo buvo numatytas kaip savarankiška teisių gynimo priemonė, kuri turi ypatingą paskirtį teisių gynimo priemonių sistemoje ir kuriai taikomos įgyvendinimo sąlygos, apibrėžtos atsižvelgiant į jos specifinį tikslą (šiuo klausimu žr. 1993 m. birželio 21 d. Nutarties *Van Parijs ir kt. / Taryba ir Komisija*, C-257/93, EU:C:1993:249, 14 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją; 2004 m. kovo 23 d. Sprendimo *Ombudsmenas / Lamberts*, C-234/02 P, EU:C:2004:174, 59 punktą ir 2025 m. vasario 3 d. Nutarties *Kerkosand / Komisija*, T-216/24, nepaskelbta Rink., EU:T:2025:142, 32 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

26 Vis dėlto, nors šalis gali pareikšti ieškinį dėl atsakomybės ir jokie teisės aktai neįpareigoja jos siekti neteisėto akto, sukėlusio jai žalos, panaikinimo, ji negali šitaip apeiti su tuo pačiu neteisėtumu susijusio prašymo, kuriuo siekiama to paties piniginio rezultato, nepriimtinumo (žr. 2019 m. rugsėjo 5 d. Sprendimo *Europos Sąjunga / Guardian Europe ir Guardian Europe / Europos Sąjunga*, C-447/17 P ir C-479/17 P, EU:C:2019:672, 50 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

27 Vadinasi, ieškinys dėl žalos atlyginimo turi būti pripažintas nepriimtinu, jeigu juo iš tiesų siekiama atšaukti individualų sprendimą, kuris tapo galutinis, o patenkinus šį ieškinį teisinės to sprendimo pasekmės būtų niekinės. Taip yra tuo atveju, jei ieškovas, pateikdamas prašymą atlyginti žalą, siekia to paties rezultato, kurį gautų, jei būtų patenkintas ieškinys dėl panaikinimo, kurio jis nepateikė per nustatytą terminą (žr. 2019 m. rugsėjo 5 d. Sprendimo *Europos Sąjunga / Guardian Europe ir Guardian Europe / Europos Sąjunga*, C-447/17 P ir C-479/17 P, EU:C:2019:672, 51 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

28 Todėl reikia nustatyti, ar, kaip tvirtina Komisija, nagrinėjamu atveju pripažinus prašymą atlyginti žalą priimtinu, būtų apeinama, kaip draudžiama pagal šio sprendimo 24–27 punktuose nurodytą jurisprudenciją, tai, kad ieškovė neginčijo 2016 m. vasario 5 d. sprendimo pareikšdama ieškinį dėl panaikinimo per SESV 263 straipsnyje numatytą ieškinio pareiškimo terminą.

29 Šiuo klausimu iš jurisprudencijos matyti, kad iš principo vien institucijos tylėjimas negali būti prilyginamas numanomam atsisakymui, nebent tai aiškiai numatyta Sąjungos teisės nuostatoje. Neatmetant galimybės, kad tam tikromis konkrečiomis aplinkybėmis šis principas gali būti netaikomas taip, kad institucijos tylėjimas ar neveikimas išimtiniais atvejais gali būti laikomas numanomu sprendimu dėl atsisakymo, tuo remdamasis Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad aktas, kuriuo Komisija grąžina įmonei tik pagrindinę nepagrįstai sumokėtos baudos sumą, aiškiai nepareikšdama pozicijos dėl palūkanų mokėjimo, nelaikomas numanomu sprendimu atsisakyti mokėti minėtas palūkanas, dėl kurio galima pareikšti ieškinį dėl panaikinimo (šiuo klausimu žr. 2004 m. gruodžio 9 d. Sprendimo *Komisija / Greencore*, C-123/03 P, EU:C:2004:783, 45 punktą).

30 Viena vertus, jokioje Sąjungos teisės nuostatoje nenumatyta, jog Komisijos tylėjimas reiškia, kad priimtas numanomas sprendimas dėl atmetimo vykdant teismo sprendimą pagal SESV 266 straipsnio pirmą pastraipą. Kita vertus, neatrodo, kad tokiomis kaip šios bylos aplinkybėmis Komisijos atsakymo nepateikimas būtų prilyginamas numanomam sprendimui dėl atsisakymo. Iš tiesų 2016 m. vasario 5 d. ieškovei skirtame sprendime Komisija tik nurodė sumą, kurią ketino sumokėti. Žinoma, ji nurodė, kad ne tik grąžins laikinai sumokėtą baudą, bet ir kad prie šios sumos bus pridėta garantuota grąža. Iš minėto 2016 m. vasario 5 d. sprendimo bei ieškovės ir Komisijos susirašinėjimo elektroniniais laiškais nuo 2015 m. gruodžio 23 d. iki

2016 m. vasario 17 d. dėl grąžinimo matyti, kad Komisija niekada aiškiai nepareiškė pozicijos dėl palūkanų, reikalaujamų ieškovės šioje byloje, mokėjimo. Per šį procesą ji nenurodė jokios konkrečios aplinkybės, kuri pateisintų tai, kad šis sprendimas išimties tvarka būtų laikomas numanomu sprendimu atsisakyti mokėti palūkanas; be to, bylos medžiagoje nėra jokių duomenų, leidžiančių nustatyti tokią aplinkybę.

31 Tokiomis aplinkybėmis būtent aktas, kuriuo, kaip 2021 m. kovo 25 d. raštu nagrinėjamu atveju, aiškiai atmetamas prašymas sumokėti palūkanas, yra aktas, dėl kurio gali būti pareikštas ieškinys dėl panaikinimo (šiuo klausimu žr. 2004 m. gruodžio 9 d. Sprendimo *Komisija / Greencore*, C-123/03 P, EU:C:2004:783, 47 punktą ir 2005 m. gegužės 4 d. Nutarties *Holcim (France) / Komisija*, T-86/03, EU:T:2005:157, 43 punktą).

32 Todėl reikia konstatuoti, kad 2016 m. vasario 5 d. sprendime nebuvo pareikšta pozicijos dėl palūkanų mokėjimo, taigi jis negali būti laikomas atsisakymu jas sumokėti, kurį būtų galima užginčyti pareiškiant ieškinį dėl panaikinimo. Taigi Komisija klaidingai teigia, kad pareiškiant ieškinį dėl žalos atlyginimo apeinamas ieškovės neveikimas, t. y. ieškinio dėl minėto sprendimo panaikinimo nepareiškimas.

33 Taigi antrąjį nepriimtinumo pagrindą reikia atmesti.

b) Dėl pirmojo nepriimtinumo pagrindo, grindžiamo ieškinio dėl žalos atlyginimo senatimi

34 Komisija tvirtina, kad pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnį yra suėjęs ieškinio dėl žalos atlyginimo senaties terminas.

35 Ji mano, jog darant prielaidą, kad senaties terminas pradėtas skaičiuoti ne vėliau kaip 2016 m. vasario 8 d., t. y. grąžinimo dieną, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnyje numatytas penkerių metų senaties terminas baigėsi ne vėliau kaip 2021 m. vasario 8 d. Be to, net darant prielaidą, kad senaties terminas dar nebuvo pasibaigęs ir kad 2021 m. kovo 25 d. raštu jis buvo nutrauktas, pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnį juo šis terminas buvo pratęstas tik iki 2021 m. gegužės 25 d. Iš tiesų pastarojoje nuostatoje daroma nuoroda tik į SESV 263 straipsnyje numatytą dviejų mėnesių terminą, o ne į Bendrojo Teismo procedūros reglamento 60 straipsnyje numatytą fiksuotą dešimties dienų terminą dėl nuotolių. Iš tiesų minėtas 60 straipsnis taikomas tik procesiniams terminams. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnio pirmoje pastraipoje numatytas senaties, o ne procesinis terminas. Grįsdama savo argumentus Komisija remiasi 2012 m. lapkričio 8 d. Sprendimu *Evropaïki Dynamiki / Komisija* (C-469/11 P, EU:C:2012:705, 52, 54 ir 56 punktai).

36 Ieškovė ginčija Komisijos argumentus ir mano, kad SESV 263 straipsnyje nurodytas dviejų mėnesių terminas, į kurį daroma nuoroda Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 46 straipsnyje ir per kurį galima pareikšti ieškinį dėl atsakymo į išankstinį prašymą, turi būti pratęstas Procedūros reglamento 60 straipsnyje numatytu fiksuotu dešimties dienų terminu dėl nuotolių. Taigi jos ieškinys dėl žalos atlyginimo buvo pareikštas per nustatytą terminą.

1) Dėl ieškinio dėl žalos atlyginimo senaties termino pradžios

37 Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnio pirma pastraipa, taikoma procesui Bendrajame Teisme pagal to paties statuto 53 straipsnio pirmą pastraipą, suformuluota taip:

„Bylos prieš Sąjungą su deliktine atsakomybe susijusiais klausimais nebekeliamos praėjus penkeriems metams po tokio įvykio, dėl kurio norima bylą iškelti. Ieškinio senaties terminas nutraukiamas, jei pradedamas procesas Teisingumo Teisme arba jei prieš iškeliant tokią bylą nukentėjusioji šalis paduoda prašymą atitinkamai Sąjungos institucijai. Pastaruoju atveju byla turi būti iškelta per [SESV] 263 straipsnyje nustatytą dviejų mėnesių laikotarpį; tam tikrais atvejais taikomos [SESV] 265 straipsnio antrosios pastraipos nuostatos.“

38 Pagal suformuotą jurisprudenciją senaties terminas pradedamas skaičiuoti tada, kai yra įvykdytos visos sąlygos, taikomos pareigai atlyginti žalą, be kita ko, kai atlygintina žala tampa reali (žr. 2012 m. lapkričio 8 d. Sprendimo *Evropaïki Dynamiki / Komisija*, C-469/11 P, EU:C:2012:705, 34 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

39 Esant tokiai situacijai, kokia susiklostė šioje byloje, kai siekiama, kad būtų atlyginta žala, atitinkanti palūkanų, mokėtinų nuo pagrindinės nepagrįstai sumokėtos baudos sumos, sumą, tariama žala atsirado būtent dėl to, kad Komisija tariamai nesumokėjo suinteresuotajam asmeniui palūkanų pagal SESV 266 straipsnio pirmą pastraipą. Darytina išvada, kad šis nesumokėjimas yra „įvykis“, kaip jis suprantamas pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnio pirmos pastraipos pirmą sakinį, nuo kurio skaičiuojamas penkerių metų senaties terminas (šiuo klausimu žr. 2023 m. spalio 27 d. Nutarties *British Airways / Komisija*, C-138/23 P, nepaskelbta Rink., EU:C:2023:821, 57 punktą ir 2005 m. gegužės 4 d. Nutarties *Holcim (France) / Komisija*, T-86/03, EU:T:2005:157, 40 ir 51 punktus).

40 Nagrinėjamu atveju tariamas Komisijos būtinų priemonių 2015 m. gruodžio 16 d. Sprendimui *Air Canada / Komisija* (T-9/11, nepaskelbtas Rink., EU:T:2015:994) įvykdyti nesiėmimas pasireiškė 2016 m. vasario 8 d. faktiniu nepagrįstai sumokėtos pagrindinės baudos sumos grąžinimu kartu su garantuota grąža, tačiau be šio sprendimo 23 punkte nurodytų palūkanų.

41 Taigi reikia konstatuoti, kad senaties terminas pradėtas skaičiuoti 2016 m. vasario 8 d., beje, šalys dėl to sutaria.

2) Dėl ieškinio dėl žalos atlyginimo senaties termino pabaigos

42 Pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnį deliktinės atsakomybės atveju senaties terminas nutraukiamas, jei pradedamas procesas Europos Sąjungos Teisingumo Teisme arba jei prieš iškeliant tokią bylą nukentėjusioji šalis pateikia prašymą kompetentingai Sąjungos institucijai.

43 Antruoju atveju, kai suinteresuotasis asmuo kompetentingai Sąjungos institucijai pateikia prašymą atlyginti tariamą žalą, yra dvi galimybės. Pirmoji – kai suinteresuotasis asmuo pareiškia ieškinį Sąjungos teisme nelaukdamas, kol kompetentinga institucija priims sprendimą dėl jo prašymo, ir prieš pasibaigiant SESV 265 straipsnio antroje pastraipoje numatytam terminui. Antroji – kai kompetentinga institucija atmeta išankstinį prašymą arba į jį neatsako per SESV 265 straipsnio antroje pastraipoje numatytą terminą; tokiu atveju terminas nutraukiamas tik jei po šio prašymo per atitinkamai SESV 263 ir 265 straipsniuose nustatytus terminus pareiškiamas ieškinys (šiuo klausimu žr. 1967 m. liepos 14 d. Sprendimo *Kampffmeyer ir kt. /*

Komisija, 5/66, 7/66, 13/66–16/66 ir 18/66–24/66, nepaskelbtas Rink., EU:C:1967:31, p. 337, ir 1999 m. rugpjūčio 4 d. Nutarties *Fratelli Murri / Komisija*, T-106/98, EU:T:1999:163, 29 punktą). Abiejų šių galimybių atveju senaties terminas laikomas nutrauktu būtent tą dieną, kai atitinkama institucija gauna išankstinį prašymą (šiuo klausimu žr. 2007 m. rugsėjo 27 d. Sprendimo *Pelle ir Konrad / Taryba ir Komisija*, T-8/95 ir T-9/95, EU:T:2007:298, 80 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

44 Taigi Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnio pirmoje pastraipoje nurodyti keli terminai. Pirma, jame nustatytas penkerių metų senaties terminas. Antra, kompetentingai institucijai pateikto išankstinio prašymo atveju jame daroma nuoroda į SESV 263 straipsnyje numatytą terminą ir pažymėta, kad prireikus taikomos SESV 265 straipsnio antros pastraipos nuostatos.

45 Kaip nurodyta šio sprendimo 41 punkte, senaties terminas pradėtas skaičiuoti 2016 m. vasario 8 d. Ieškovė pateikė išankstinį prašymą 2021 m. vasario 4 d., t. y. iki 2021 m. vasario 8 d., kai baigėsi senaties terminas. 2021 m. kovo 25 d. Komisija atmetė jos prašymą.

46 Ieškovė pareiškė šį ieškinį 2021 m. birželio 2 d., t. y. praėjus dviem mėnesiams ir aštuonioms dienoms po to, kai 2021 m. kovo 25 d. Komisija atmetė jos išankstinį prašymą.

47 Šalys nesutaria dėl Procedūros reglamento 60 straipsnyje numatyto fiksuoto dešimties dienų termino dėl nuotolių taikymo dviejų mėnesių terminui, nurodytam Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnio pirmoje pastraipoje darant nuorodą į SESV 263 straipsnį.

48 Procedūros reglamento 60 straipsnyje numatyta, kad procesiniai terminai pratęsiami fiksuotu dešimties dienų terminu dėl nuotolių. Šis terminas buvo nustatytas siekiant atsižvelgti į sunkumus, kurių šalims kyla dėl to, kad yra daugiau ar mažiau nutolusios nuo Teisingumo Teismo buveinės (šiuo klausimu žr. 2012 m. lapkričio 8 d. Sprendimo *Evropaïki Dynamiki / Komisija*, C-469/11 P, EU:C:2012:705, 48 punktą).

49 Pirmiausia pažymėtina, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnio pirmoje pastraipoje numatytas penkerių metų senaties terminas nėra procesinis terminas. Jis pagal pobūdį skiriasi nuo tokio termino (2012 m. lapkričio 8 d. Sprendimo *Evropaïki Dynamiki / Komisija*, C-469/11 P, EU:C:2012:705, 49 punktas). Tuo remiantis darytina išvada, kad fiksuotas dešimties dienų terminas dėl nuotolių netaikomas minėtam senaties terminui (2012 m. lapkričio 8 d. Sprendimo *Evropaïki Dynamiki / Komisija*, C-469/11 P, EU:C:2012:705, 59 punktas).

50 O dviejų mėnesių terminas, nurodytas Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnio pirmoje pastraipoje, darant nuorodą į SESV 263 straipsnį, yra kitoks nei senaties terminas. Jis susijęs su procesiniu veiksmu, kurį suinteresuotasis asmuo turi atlikti, kad jo ieškinys dėl žalos atlyginimo būtų priimtinas nutraukus senaties terminą.

51 Iš jurisprudencijos matyti, kad dėl Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnio pirmoje pastraipoje esančios nuorodos į SESV 263 straipsnyje numatytą dviejų mėnesių terminą senaties termino nutraukimo srityje taikomos terminų skaičiavimo taisyklės, taikytinos pagal pastarąjį straipsnį (šiuo klausimu žr. 2002 m. vasario 7 d. Sprendimo *Schulte / Taryba ir Komisija*, T-261/94, EU:T:2002:27, 63 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją), o tai apima terminą dėl nuotolių, numatytą Procedūros reglamento 60 straipsnyje (šiuo klausimu žr. 2001 m. rugsėjo 19 d. Nutarties *Jestädt / Taryba ir Komisija*, T-332/99, EU:T:2001:218, 53 punktą).

52 Taigi, kadangi SESV 263 straipsniu nustatytas terminas yra procesinis terminas, iš Procedūros reglamento 60 straipsnio matyti, kad kiekvieną kartą taikant šį terminą jis turi būti pratęstas fiksuotu dešimties dienų terminu dėl nuotolių. Todėl, kadangi Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnyje aiškiai daroma nuoroda į SESV 263 straipsnyje nustatytą terminą, o minėtame 46 straipsnyje nėra jokios nuostatos, kuri trukdytų taikyti Procedūros reglamento 60 straipsnį, vien tai, kad nėra nuorodos į minėtą 60 straipsnį, negali kliudyti taikyti tą 60 straipsnį nagrinėjamu atveju.

53 Apibendrinant reikia konstatuoti, kad senaties terminas buvo nutrauktas ieškovei 2021 m. vasario 4 d. pateikus išankstinį prašymą, t. y. prieš pasibaigiant penkerių metų laikotarpiui. Vėliau ji pareiškė ieškinį per du mėnesius ir dešimt dienų nuo Komisijos atsakymo į jos prašymą pateikimo 2021 m. kovo 25 d. Taigi pareiškiant šį ieškinį pateikto prašymo atlyginti žalą senaties terminas nėra suėjęs.

54 Todėl pirmasis nepriimtinumo pagrindas turi būti atmestas.

55 Taigi, reikia atmesti visą Komisijos pateiktą nepriimtinumu grindžiamą prieštaravimą ir išnagrinėti reikalavimo atlyginti žalą pagrįstumą.

2. Dėl esmės

56 Ieškovė iš esmės prašo, pirma, atlyginti žalą, atsiradusią dėl to, kad Komisija nevisiškai įvykdė 2015 m. gruodžio 16 d. Sprendimą *Air Canada / Komisija* (T-9/11, nepaskelbtas Rink., EU:T:2015:994), nes 2016 m. vasario 8 d. nebuvo sumokėtos visos palūkanos, mokėtinos grąžinant nepagrįstai gautą baudos sumą, ir, antra, sumokėti delspinigius, apskaičiuotus nuo šio žalos atlyginimo sumos už laikotarpį nuo tos dienos iki šio sprendimo įvykdymo.

57 SESV 340 straipsnio antroje pastraipoje numatyta, kad deliktinės atsakomybės atveju Sąjunga pagal bendrus valstybių narių įstatymams būdingus principus atlygina bet kokią žalą, kurią eidami savo pareigas padaro jos institucijos ar jų tarnautojai.

58 Pagal suformuotą jurisprudenciją Sąjungos deliktinės atsakomybės atsiradimas siejamas su visų sąlygų įvykdymu, t. y. turi būti padarytas pakankamai aiškus teisės normos, suteikiančios teisių privatiems asmenims, pažeidimas, padaryta reali žala ir egzistuoti tiesioginis priežastinis ryšys tarp subjektui, kuris atliko veiksmus, tenkančios pareigos pažeidimo ir nukentėjusių asmenų patirtos žalos (žr. 2019 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *HTTS / Taryba*, C-123/18 P, EU:C:2019:694, 32 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

a) Dėl prašymo atlyginti žalą dėl nevisiško 2015 m. gruodžio 16 d. Sprendimo „Air Canada / Komisija“ (T-9/11) įvykdymo

1) Dėl pakankamai aiškaus teisės normos, kuria siekiama suteikti teisių privatiems asmenims, pažeidimo buvimo

59 Ieškovė teigia, kad Komisija pažeidė SESV 266 straipsnio pirmą pastraipą, kai atsisakė jai sumokėti palūkanas, skirtas sumokėti fiksuoto dydžio kompensaciją už prarastą galimybę naudotis laikinai sumokėta suma dėl skirtos baudos (toliau – fiksuoto dydžio palūkanos). Iš 2021 m. sausio 20 d. Sprendimo *Komisija / Printeos* (C-301/19 P, EU:C:2021:39) matyti, kad toks atsisakymas sumokėti yra pakankamai aiškus minėto straipsnio pažeidimas. Teisė į visišką restituciją

užtikrinama sumokant tokias palūkanas, taikant ECB refinansavimo normą, padidintą trimis su puse procentinio punkto, t. y. šiuo atveju 4,5 %. Ši norma nustatyta taikant 2002 m. gruodžio 23 d. Komisijos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2342/2002, nustatančio išsamias Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 dėl Europos Bendrijų bendrajam biudžetui taikomo finansinio reglamento įgyvendinimo taisykles (OL L 357, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 4 t., p. 145), 86 straipsnį. Taigi ji prašo priteisti iš Komisijos sumokėti skirtumą tarp jos gautų palūkanų ir palūkanų, kurias ji turėjo gauti kaip fiksuoto dydžio palūkanas. Pastabose dėl 2024 m. birželio 11 d. Sprendimo *Komisija / Deutsche Telekom* (C-221/22 P, EU:C:2024:488) ieškovė tvirtina, kad tas sprendimas patvirtina jos poziciją.

60 Atsiliepime į ieškinį ir triplike Komisija teigia, kad ji nepažeidė SESV 266 straipsnio ir juo labiau nepadarė pakankamai aiškaus šios nuostatos pažeidimo. Šiuo klausimu ji primena, jog grąžino ieškovei laikinai sumokėtos baudos sumą kartu su priskaičiuotomis palūkanomis pagal Reglamento Nr. 2342/2002 85a straipsnio 2 dalį, kad būtų išvengta bet kokio nepagrįsto praturtėjimo.

61 Pastabose dėl 2024 m. birželio 11 d. Sprendimo *Komisija / Deutsche Telekom* (C-221/22 P, EU:C:2024:488) Komisija pripažino, kad šiuo sprendimu ieškovės naudai išspręstas bendras klausimas dėl jos teisės į fiksuoto dydžio palūkanas ir kad šių palūkanų norma gali būti nustatyta, be kita ko, remiantis 2012 m. spalio 29 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 1268/2012 dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių taikymo taisyklių (OL L 362, 2012, p. 1) 83 straipsnio 2 dalies b punktu, už laikotarpį nuo laikino baudos sumokėjimo iki sprendimo dėl grąžinimo priėmimo.

62 Vis dėlto Komisija teigia, kad nors 2021 m. sausio 20 d. Sprendime *Komisija / Printeos* (C-301/19 P, EU:C:2021:39) ir 2019 m. vasario 12 d. Sprendime *Printeos / Komisija* (T-201/17, EU:T:2019:81) pateiktas teisingas teisinis aiškinimas, tai, kad 2016 m. vasario mėn. jų nesilaikyta, nėra pakankamai aiškus Sąjungos teisės normos pažeidimas. Tuo metu, kai buvo priimtas 2016 m. vasario 5 d. sprendimas, objektyvūs Sąjungos teisės reikalavimai nebuvo aiškiai apibrėžti, o tai rodo, kad buvo taikymo ar aiškinimo sunkumų. Jos teigimu, 2019 m. vasario 12 d. Sprendimu *Printeos / Komisija* (T-201/17, EU:T:2019:81) buvo sukurta visiškai nauja teisė į grąžinimą. 2024 m. birželio 11 d. Sprendime *Komisija / Deutsche Telekom* (C-221/22 P, EU:C:2024:488) šis klausimas nebuvo keliamas, nes 2019 m. vasario 12 d. Sprendimas *Printeos / Komisija* (T-201/17, EU:T:2019:81) buvo priimtas prieš Komisijai 2019 m. vasario 19 d. atliekant grąžinimą *Deutsche Telekom*.

63 Nagrinėjamu atveju pakankamai aiškus pažeidimas, dėl kurio priekaištaujama Komisijai, yra SESV 266 straipsnio pažeidimas, nes ji nevisiškai įvykdė 2015 m. gruodžio 16 d. Sprendimą *Air Canada / Komisija* (T-9/11, nepaskelbtas Rink., EU:T:2015:994).

64 Dėl sąlygos, susijusios su neteisėtu elgesiu, dėl kurio priekaištaujama atitinkamai Sąjungos institucijai ar organui, šio sprendimo 58 punkte priminta, kad reikia įrodyti pakankamai aiškų teisės normos, suteikiančios teisių privatiems asmenims, pažeidimą.

65 SESV 266 straipsnio pirma pastraipa yra teisės norma, kuria siekiama suteikti teisių privatiems asmenims. Iš tiesų šioje nuostatoje numatyta absoliuti ir besąlyginė institucijos, priėmusios vėliau panaikintą aktą, pareiga ieškovo, laimėjusio bylą, atžvilgiu imtis priemonių vykdyti teismo sprendimą, kuriuo šis aktas buvo panaikintas *ex tunc*, atitinkanti ieškovo teisę į tai, kad šios pareigos būtų visapusiškai laikomasi (šiuo klausimu žr. 2019 m. vasario 12 d. Sprendimo

Printeos / Komisija, T-201/17, EU:T:2019:81, 55 punktą). Tai, be kita ko, lemia remiantis šiuo aktu nepagrįstai gautų sumų grąžinimą ir palūkanų mokėjimą (šiuo klausimu žr. 2024 m. birželio 11 d. Sprendimo *Komisija / Deutsche Telekom*, C-221/22 P, EU:C:2024:488, 57 punktą).

66 Iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad palūkanų mokėjimas yra teismo sprendimo dėl panaikinimo įvykdymo priemonė, kaip tai suprantama pagal SESV 266 straipsnio pirmą pastraipą, nes ja siekiama suteikti fiksuotą kompensaciją už prarastą galimybę naudotis grąžintina suma, be to, paskelbus šį sprendimą dėl panaikinimo, siekiama paskatinti skolininką jį įvykdyti kuo greičiau (žr. 2024 m. birželio 11 d. Sprendimo *Komisija / Deutsche Telekom*, C-221/22 P, EU:C:2024:488, 52 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

67 Taigi iš SESV 266 straipsnio pirmos pastraipos matyti, kad, Sąjungos teismui *ex tunc* panaikinus ar sumažinus Komisijos sprendimu už konkurencijos taisyklių pažeidimą skirtą baudą, ši institucija privalo grąžinti visą laikinai sumokėtos baudos sumą ar jos dalį ir sumokėti palūkanas už laikotarpį nuo laikino šios baudos sumokėjimo iki jos grąžinimo dienos (2024 m. birželio 11 d. Sprendimo *Komisija / Deutsche Telekom*, C-221/22 P, EU:C:2024:488, 53 punktas).

68 Taigi nagrinėjamu atveju Komisija privalėjo ne tik grąžinti laikinai sumokėtą baudą, bet ir sumokėti palūkanas, o to ji neginčija. Iš tiesų ji sumokėjo palūkanas, t. y. priskaičiuotas palūkanas.

69 Vis dėlto, kadangi mokėtinos palūkanos yra fiksuotos, Komisija pagal SESV 266 straipsnio pirmą pastraipą privalo sumokėti suinteresuotajam asmeniui galimą skirtumą tarp priskaičiuotų palūkanų ir fiksuoto dydžio palūkanų (šiuo klausimu žr. 2024 m. birželio 11 d. Sprendimo *Komisija / Deutsche Telekom*, C-221/22 P, EU:C:2024:488, 64 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

70 Ieškovė teigia, kad jos priskaičiuotos palūkanos yra mažesnės už jai mokėtinas fiksuoto dydžio palūkanas.

71 Vis dėlto Komisija tvirtina, kad ji nepadarė aiškaus pažeidimo, kai ieškovei sumokėjo tik priskaičiuotas palūkanas.

72 Iš tiesų Komisija pažymėjo, kad 2016 m., kai šiuo atveju buvo sumokėtos palūkanos, ji tik taikė tuo metu buvusią jurisprudenciją. Pareiga mokėti fiksuoto dydžio palūkanas kyla tik iš 2019 m. vasario 12 d. Sprendimo *Printeos / Komisija* (T-201/17, EU:T:2019:81).

73 Komisija teigia, kad jos veiksmų teisėtumas turi būti vertinamas atsižvelgiant į teisines ir faktines aplinkybes, buvusias tuo metu, kai jų buvo imtasi. Taigi tuo atveju, jei jurisprudencija iš esmės pasikeičia po to, kai buvo priimtas aktas, dėl kurio atsirado žala, šis aktas nėra pakankamai aiškus Sąjungos teisės pažeidimas, dėl kurio gali kilti deliktinė atsakomybė, kaip tai suprantama pagal SESV 268 ir 340 straipsnius. Jos veiksmų negalima vertinti atsižvelgiant į vėlesnę teisės raidą, išplaukiančią iš 2019 m. vasario 12 d. Sprendimo *Printeos / Komisija* (T-201/17, EU:T:2019:81), 2021 m. sausio 20 d. Sprendimo *Komisija / Printeos* (C-301/19 P, EU:C:2021:39) ir 2024 m. birželio 11 d. Sprendimo *Komisija / Deutsche Telekom* (C-221/22 P, EU:C:2024:488).

74 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad, viena vertus, teisės normos, kuria siekiama suteikti teisių privatiems asmenims, aiškus pažeidimas nustatomas tada, kai atitinkama institucija akivaizdžiai ir šiurkščiai nepaisė savo diskrecijos ribų (žr. 2024 m. sausio 11 d. Sprendimo *Dyson ir kt. / Komisija*, C-122/22 P, EU:C:2024:11, 48 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

75 Kita vertus, kai Sąjungos institucija turi tik labai nedidelę diskreciją arba išvis jos neturi, paprasčiausio Sąjungos teisės pažeidimo gali užtekti, kad būtų nustatyta, jog buvo padarytas pakankamai aiškus šios teisės pažeidimas, dėl kurio gali kilti Sąjungos deliktinė atsakomybė (žr. 2021 m. sausio 20 d. Sprendimo *Komisija / Printeos*, C-301/19 P, EU:C:2021:39, 103 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

76 Be to, Sąjungos deliktinė atsakomybė gali kilti tik nustačius tokį pažeidimą, kokio panašiomis aplinkybėmis nebūtų padariusi įprastai apdairi ir rūpestinga administravimo institucija (žr. 2019 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *HTTS / Taryba*, C-123/18 P, EU:C:2019:694, 43 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

77 Reikėtų priminti, kad ieškinio dėl žalos atlyginimo akto ar veiksmo, dėl kurio gali kilti Sąjungos deliktinė atsakomybė, neteisėtumas turi būti vertinamas atsižvelgiant į teisines ir faktines aplinkybes, buvusias to akto priėmimo ar veiksmo metu (2019 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *HTTS / Taryba*, C-123/18 P, EU:C:2019:694, 39 punktas).

78 Iš tiesų „pakankamai aiškus pažeidimas“ yra statiška sąvoka, reiškianti konkretų atitinkamo neteisėto akto priėmimo ar neteisėto veiksmo atlikimo momentą (2019 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *HTTS / Taryba*, C-123/18 P, EU:C:2019:694, 55 punktas). Taigi jurisprudencijoje reikalaujamas atitinkamos institucijos padaryto Sąjungos teisės normos pažeidimo aiškumo laipsnis turi būti vertinamas toks, koks buvo šio pažeidimo padarymo momentu, o ne kitu momentu, nes tas laipsnis neatsiejamai susijęs su minėtu pažeidimu (2019 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *HTTS / Taryba*, C-123/18 P, EU:C:2019:694, 45 punktas).

79 2024 m. birželio 11 d. Sprendime *Komisija / Deutsche Telekom* (C-221/22 P, EU:C:2024:488, 52–57 punktai) Teisingumo Teismas, remdamasis suformuota jurisprudencija (2015 m. vasario 12 d. Sprendimas *Komisija / IPK International*, C-336/13 P, EU:C:2015:83, 30 punktas, taip pat žr. 2001 m. spalio 10 d. Sprendimo *Corus UK / Komisija*, T-171/99, EU:T:2001:249, 53 bei 54 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją), pažymėjo, kad palūkanų mokėjimas yra sprendimo dėl panaikinimo įvykdymo priemonė, kaip tai suprantama pagal SESV 266 straipsnio pirmą pastraipą, nes juo siekiama suteikti fiksuotą kompensaciją už prarastą galimybę naudotis grąžintina suma ir paskatinti skolininką sprendimą dėl panaikinimo įvykdyti kuo greičiau.

80 Iš tiesų pagal tą pačią jurisprudenciją palūkanų nuo nepagrįstai sumokėtos sumos mokėjimas yra neatskiriamas nuo Komisijai tenkančios pareigos atkurti buvusią padėtį priėmus teismo sprendimą dėl panaikinimo ar teismo sprendimą, kuriuo įgyvendinama neribota jurisdikcija. Jų tikslas – atkurti suinteresuotojo asmens padėtį, kuri būtų teisiškai susiklosčiusi, jeigu aktas – vėliau panaikintas – nebūtų buvęs priimtas, atsižvelgiant į tai, kad ši padėtis atkuriama tik praėjus daugiau ar mažiau laiko, per kurį jis negalėjo naudotis nepagrįstai sumokėta suma (šiuo klausimu žr. 2001 m. spalio 10 d. Sprendimo *Corus UK / Komisija*, T-171/99, EU:T:2001:249, 54 punktą).

81 Be to, pagal tą pačią jurisprudenciją palūkanos turi būti apskaičiuojamos remiantis fiksuotąja norma, apskaičiuojama taikant teisės aktuose nustatytą palūkanų normą be kapitalizacijos, už laikotarpį nuo laikino skirtos baudos sumokėjimo iki dienos, kai Komisija grąžino nepagrįstai sumokėtą sumą (šiuo klausimu žr. 2001 m. spalio 10 d. Sprendimo *Corus UK / Komisija*, T-171/99, EU:T:2001:249, 60 ir 61 punktus).

82 Darytina išvada, kad tuo metu, kai baudos suma buvo grąžinta ieškovei, t. y. 2016 m. vasario mėn., Komisija negalėjo nežinoti SESV 266 straipsnio pirmos pastraipos taikymo pasekmių. Iš tiesų, kadangi iš jurisprudencijos, suformuotos iki 2015 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Air Canada /*

Komisija (T-9/11, nepaskelbtas Rink., EU:T:2015:994), matyti, kad palūkanų mokėjimu siekiama suteikti fiksuotą kompensaciją už prarastą galimybę naudotis nepagrįstai sumokėta suma, Komisija turėjo žinoti, kad vien priskaičiuotų palūkanų sumokėjimas grąžinant kaip baudą nepagrįstai sumokėtą sumą nebūtinai reiškia visišką minėto sprendimo įvykdymą.

83 Vis dėlto Komisija taip pat teigia, kad jos galima klaida bet kuriuo atveju turėtų būti laikoma pateisinama dėl sunkumų taikant ar aiškinant jos pareigą, kylančią iš sprendimo, kuriuo panaikinama arba pakeičiama laikinai sumokėta bauda, vykdymo pagal SESV 266 straipsnio pirmą pastraipą. Šiuo argumentu paneigiamas pakankamai aiškus neteisėtumo pobūdis dėl tų pačių motyvų, kurie išdėstyti šio sprendimo 60–62 punktuose.

84 Taigi, atsižvelgiant į tai, kad buvo atsisakyta mokėti fiksuoto dydžio palūkanas už prarastą galimybę naudotis ieškovės nepagrįstai kaip bauda sumokėta suma vien dėl to, kad Komisija sumokėjo priskaičiuotas palūkanas, neužtikrinusi, kad ši suma būtų bent jau lygi mokėtinų fiksuoto dydžio palūkanų sumai, reikia konstatuoti pakankamai aiškų SESV 266 straipsnio pirmos pastraipos pažeidimą, dėl kurio gali kilti Sąjungos deliktinė atsakomybė, kaip tai suprantama pagal SESV 268 straipsnį, siejamą su SESV 340 straipsnio antra pastraipa.

2) Dėl žalos

85 Pagal suformuotą jurisprudenciją žala, kurią atlyginti prašoma ieškinyje dėl Sąjungos deliktinės atsakomybės, turi būti reali ir tikra, o tai turi įrodyti ieškovas (žr. 2006 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Agraz ir kt. / Komisija*, C-243/05 P, EU:C:2006:708, 27 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Jis turi pateikti tiek nurodytos žalos buvimo, tiek jos dydžio patikimų įrodymų (žr. 1997 m. rugsėjo 16 d. Sprendimo *Blackspur DIY ir kt. / Taryba ir Komisija*, C-362/95 P, EU:C:1997:401, 31 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

86 Vis dėlto, kadangi aptariamos palūkanos yra fiksuotos, ieškovė privalo įrodyti ne žalos buvimą, o tik tai, kad tos palūkanos visiškai nebuvo sumokėtos (šiuo klausimu žr. 2024 m. birželio 11 d. Sprendimo *Komisija / Deutsche Telekom*, C-221/22 P, EU:C:2024:488, 62 punktą ir 2001 m. spalio 10 d. Sprendimo *Corus UK / Komisija*, T-171/99, EU:T:2001:249, 56 punktą).

87 Kadangi Komisija sumokėjo ieškovei ne tik nepagrįstai gautos baudos sumą, bet ir priskaičiuotas palūkanas, žalos buvimas ir prireikus jos dydis priklauso nuo fiksuoto dydžio palūkanų, kurias Komisija turėjo sumokėti, ir šių priskaičiuotų palūkanų skirtumo.

88 Ieškovė mano, kad palūkanų norma turi būti nustatyta remiantis Reglamento Nr. 2342/2002 86 straipsnio 2 dalies b punkte numatyta norma, t. y. ECB refinansavimo norma, padidinta trimis su puse procentinio punkto. Jos teigimu, 2024 m. birželio 11 d. Sprendimas *Komisija / Deutsche Telekom* (C-221/22 P, EU:C:2024:488) patvirtina jos poziciją dėl taikytinos palūkanų normos.

89 Ieškovė reikalauja 4 264 896,70 EUR kompensacijos, atitinkančios fiksuoto dydžio palūkanas, skaičiuojamas nuo pagrindinės nepagrįstai kaip bauda sumokėtos sumos (21 037 500 EUR), taikant 4,5 % normą už laikotarpį nuo 2011 m. vasario 10 d. iki 2016 m. vasario 8 d., atėmus 468 540,80 EUR sumą, atitinkančią Komisijos jau sumokėtas priskaičiuotas palūkanas.

90 Pastabose dėl 2024 m. birželio 11 d. Sprendimo *Komisija / Deutsche Telekom* (C-221/22 P, EU:C:2024:488) Komisija pažymėjo, jog Teisingumo Teismas konstatavo, kad Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos, kai „pagal analogiją“ taikė palūkanų normą, lygią ECB refinansavimo normai, padidintai trimis su puse procentinio punkto.

91 Komisija teigia, kad vis dėlto yra priežasčių, kurios nebuvo aptartos 2024 m. birželio 11 d. Sprendime *Komisija / Deutsche Telekom* (C-221/22 P, EU:C:2024:488) ir dėl kurių mažesnės nei ieškovės reikalaujama palūkanų normos pakanka, kad būtų kompensuota už prarastą galimybę naudotis laikinai sumokėtomis lėšomis. Ji priduria, kad nors ieškovės reikalaujama palūkanų norma buvo pripažinta minėto sprendimo 84 punkte, nes „neatrodo nepagrįsta ar neproporcinga“, tame sprendime vartojama formuluotė leidžia manyti, kad tai nėra vienintelė palūkanų norma, kuri gali būti pripažinta. Per posėdį Komisija teigė, kad šioje byloje taikytinas Reglamentas Nr. 2342/2002.

92 Kaip nurodyta šio sprendimo 87 punkte, reikia nustatyti taikytiną palūkanų normą, siekiant išsiaiškinti, ar ieškovė patyrė žalos, ir jos dydį.

93 Pirmiausia reikia pažymėti, kad 2024 m. birželio 11 d. Sprendime *Komisija / Deutsche Telekom* (C-221/22 P, EU:C:2024:488, 90 punktas) Teisingumo Teismas priminė, žinoma, pateikdamas *de lege ferenda* pastabą, fiksuoto dydžio palūkanų tikslus. Teisingumo Teismo teigimu, šioms palūkanoms taikytina norma negali būti tik kompensacija už valiutos nuvertėjimą laikotarpiu, už kurį turi būti mokamos palūkanos, neapimant fiksuoto dydžio kompensacijos, į kurią šią baudą sumokėjusi įmonė turi teisę, nes tam tikrą laikotarpį iš jos buvo atimta galimybė naudotis lėšomis, atitinkančiomis Komisijos nepagrįstai gautą sumą.

94 Iš jurisprudencijos matyti, kad, siekdama nustatyti fiksuotų palūkanų, kurios panaikinus arba sumažinus Komisijos skirtą baudą turi būti sumokėtos prieš tai ją sumokėjusiai įmonei, dydį, ši institucija turi taikyti palūkanų normą, šiuo tikslu numatytą Sąjungos finansiniuose teisės aktuose, galiojusiuose laikotarpiu, kai nebuvo galimybės naudotis atitinkama suma, konkrečiai šių teisės aktų nuostatose, susijusiose su palūkanų norma už iki termino negrąžintas gautinas sumas (šiuo klausimu žr. 2024 m. birželio 11 d. Sprendimo *Komisija / Deutsche Telekom*, C-221/22 P, EU:C:2024:488, 78 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

95 2024 m. birželio 11 d. Sprendime *Komisija / Deutsche Telekom* (C-221/22 P, EU:C:2024:488, 83 punktas) iš tiesų pažymėjo, kad nei Deleguotojo reglamento Nr. 1268/2012 83 straipsnyje, nei jokioje kitoje šio reglamento nuostatoje nenustatyta palūkanų norma, atitinkanti fiksuoto dydžio kompensaciją, kokia nagrinėjama šioje byloje. Šiomis aplinkybėmis minėto sprendimo 84 punkte Teisingumo Teismas nekonstatavo, kad Bendrasis Teismas klaidingai pagal analogiją taikė minėto reglamento 83 straipsnio 2 dalies b punkte numatytą palūkanų normą, t. y. ECB refinansavimo normą, padidintą trimis su puse procentinio punkto, nors minėta nuostata susijusi su pavėluoto mokėjimo atveju, t. y. kai grąžintina suma nesumokama iki nustatyto termino. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, kad ši palūkanų norma neatrodo nepagrįsta ar neproporcinga atsižvelgiant į aptariamų palūkanų tikslą (2024 m. birželio 11 d. Sprendimo *Komisija / Deutsche Telekom*, C-221/22 P, EU:C:2024:488, 84 punktas).

96 Siekiant nuspręsti dėl nagrinėjamu atveju taikytinos palūkanų normos, pirmiausia reikia priminti, kad ieškovė laikinai sumokėjo baudą 2011 m. vasario 10 d., t. y. galiojant Reglamentui Nr. 2342/2002. Po šio mokėjimo Reglamentas Nr. 1605/2002 ir Reglamentas Nr. 2342/2002 buvo pakeisti atitinkamai 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių ir

kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 (OL L 298, 2012, p. 1) ir Deleguotuoju reglamentu Nr. 1268/2012. Tie reglamentai įsigaliojo atitinkamai 2012 m. spalio 27 d. ir 2013 m. sausio 1 d. 2015 m. gruodžio 16 d. Sprendimas *Air Canada / Komisija* (T-9/11, nepaskelbtas Rink., EU:T:2015:994) paskelbtas ir pagrindinė baudos suma su priskaičiuotomis palūkanomis grąžinta ieškovei 2016 m. vasario 8 d. po šių naujų teisės aktų įsigaliojimo.

97 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad Bendrojo Teismo motyvai, išdėstyti 2022 m. sausio 19 d. Sprendime *Deutsche Telekom / Komisija* (T-610/19, EU:T:2022:15), taikytini ir šioje byloje. Iš tiesų tiek Deleguotojo reglamento Nr. 1268/2012 83 straipsnio 2 dalis, tiek Reglamento Nr. 2342/2002 86 straipsnio 2 dalis yra susijusios su palūkanomis už iki termino pabaigos negrąžintas gautinas sumas. Šių dviejų straipsnių dalių a punktas susijęs su atveju, kai skola susidarė pagal viešojo pirkimo sutartį, o šių dalių b punktas apima visus kitus atvejus ir jame nustatyta palūkanų norma, lygi ECB refinansavimo normai, padidintai trimis su puse procentinio punkto.

98 Taigi, kadangi finansiniuose teisės aktuose nėra specialios nuostatos, kurioje būtų nustatyta palūkanų norma, atitinkanti fiksuoto dydžio kompensaciją už prarastą galimybę naudotis suma, susijusia su Komisijos nepagrįstai gauta bauda, už laikotarpį nuo jos laikino sumokėjimo iki tos dienos, kai institucija ją grąžino, pagal analogiją taikant Reglamento Nr. 2342/2002 86 straipsnio 2 dalies b punktą ir Deleguotojo reglamento Nr. 1268/2012 83 straipsnio 2 dalies b punktą galima paisyti šioje byloje aptariamų palūkanų tikslo.

99 Vis dėlto Komisija mano, kad yra priežasčių, dėl kurių mažesnės nei ieškovės reikalaujama palūkanų normos pakanka, kad būtų kompensuota už minėtą prarastą galimybę naudotis suma. Jos teigimu, tai turėtų būti palūkanų norma, kuri taikoma, kai skolininkas, užuot sumokėjęs baudą, pateikia finansinę garantiją, t. y. numatytą Reglamento Nr. 2342/2002 86 straipsnio 5 dalyje, kuri iš esmės identiška Deleguotojo reglamento Nr. 1268/2012 83 straipsnio 4 daliai.

100 Reikia pažymėti, kad 2024 m. birželio 11 d. Sprendimo *Komisija / Deutsche Telekom* (C-221/22 P, EU:C:2024:488) 85–87 punktuose Teisingumo Teismas atmetė tokį argumentą.

101 Vis dėlto Komisija teigia, kad Teisingumo Teismo nurodytais motyvais neatsakoma į jos argumentą, kad, kai Bendrasis Teismas patvirtina banko garantija užtikrintą baudą, o tai leidžia daryti išvadą, kad lėšos turėjo būti pervestos Komisijai nuo mokėjimo termino pabaigos pagal sprendimą, kuriuo skirta bauda, Komisija ginčo nagrinėjimo laikotarpiu negalėjo naudotis šia suma. Komisijos teigimu, tokiu atveju ji galės reikalauti tik mažesnės palūkanų normos, nustatytos Deleguotojo reglamento Nr. 1268/2012 83 straipsnio 4 dalyje ar Reglamento Nr. 2342/2002 86 straipsnio 5 dalyje.

102 Reikia priminti, kad Reglamento Nr. 2342/2002 86 straipsnio 5 dalis ir Deleguotojo reglamento Nr. 1268/2012 83 straipsnio 4 dalis taikomos baudoms, kai skolininkas pateikia finansinę garantiją, kurią apskaitos pareigūnas priima vietoj sumokėjimo. Taigi reikia konstatuoti, kad teisės aktų leidėjas šiam atvejui numatė konkrečią palūkanų naštą (2024 m. birželio 11 d. Sprendimo *Komisija / Deutsche Telekom*, C-221/22 P, EU:C:2024:488, 85 punktas).

103 Šiuo klausimu taip pat reikia priminti, kad 2010 m. lapkričio 9 d. sprendimo 5 straipsnyje buvo numatyta, kad tuo atveju, kai įmonė, kuriai skirta bauda, pareiškia ieškinį, ji gali padengti baudą laiku pateikdama banko garantiją arba laikinai sumokėdama tą baudą pagal Reglamento Nr. 2342/2002 85a straipsnio 1 dalį. Taigi finansinės garantijos naudojimas ir toliau buvo mokėjimo grynaisiais pinigais alternatyva.

104 Reikia konstatuoti, kad tuo atveju, kai naudojama banko garantija, Komisijos padėtis nėra panaši į ieškovės, kuri laikinai sumokėjo baudą, padėtį. Žinoma, pateikus banko garantiją, Komisija negali naudotis skirtą baudą atitinkančia suma. Vis dėlto pasirinkusi banko garantiją Komisija nepatiria jokių nuostolių, nes dėl to ji tik negali iš karto pasinaudoti papildomomis lėšomis. Be to, pateikiant ir išlaikant banko garantiją susidaro papildomos išlaidos, kurias visiškai padengia baudą turinti sumokėti šalis.

105 Priešingai, laikinai sumokėjus baudą prarandamos lėšos, kurias ieškovė turėjo ir galėjo laisvai naudoti. Dėl to iškart patiriami nuostoliai, atitinkantys skirtos baudos sumą. Be to, nors Komisija nedelsiant gauna skirtą baudą atitinkančią sumą, ji negali laisvai ja disponuoti, kol bus išnaudotos visos teisių gynimo priemonės, kaip matyti iš Reglamento Nr. 2342/2002 85a straipsnio 2 dalies ir Deleguotojo reglamento Nr. 1268/2012 90 straipsnio 3 dalies. Be to, šis negalėjimas naudotis skirtą baudą atitinkančiomis lėšomis yra ieškovės teisės pareikšti ieškinį įgyvendinimo, siekiant, kad būtų patikrintas sprendimo, kuriuo skirta bauda, teisėtumas, pasekmė.

106 Vadinasi, tuo atveju, kai ieškinys dėl sprendimo, kuriuo skirta bauda, atmetamas, Reglamento Nr. 2342/2002 86 straipsnio 5 dalyje ir Deleguotojo reglamento Nr. 1268/2012 83 straipsnio 4 dalyje numatytos palūkanos, kurias įmonė turi mokėti Komisijai, negali būti palyginamos su fiksuoto dydžio palūkanomis, kurias Komisija turi mokėti Sąjungos teismui priėmus sprendimą, kuriuo konstatuojamas jos sprendimo neteisėtumas.

107 Iš to taip pat matyti, kad Komisijos padėtis nėra tokia pati, atsižvelgiant į tai, ar, kol bus priimtas teismo sprendimas, baudą turintis sumokėti asmuo pateikia banko garantiją, ar laikinai sumoka baudą. Taigi dėl šio Komisijos padėties skirtumo, atsižvelgiant į baudą turinčio sumokėti asmens pasirinkimą, šiuo atveju negali būti pateisintas Komisijos nurodytos palūkanų normos taikymas.

108 Taigi reikia atmesti Komisijos argumentą, grindžiamą tuo, kad egzistuoja mažesnė tinkama palūkanų norma, nei nurodyta šio sprendimo 101 punkte.

109 Todėl nagrinėjamu atveju taikytina palūkanų norma turi būti nustatyta pagal analogiją taikant Reglamento Nr. 2342/2002 86 straipsnio 2 dalies b punkte ir Deleguotojo reglamento Nr. 1268/2012 83 straipsnio 2 dalies b punkte numatytą normą, t. y. palūkanų normą, kurią 2011 m. vasario mėn. ECB taikė savo pagrindinėms refinansavimo operacijoms – 1 %, padidintą trimis su puse procentinio punkto, t. y. 4,5 %.

110 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad, taikant 4,5 % palūkanų normą 21 037 500 EUR sumai už laikotarpį nuo 2011 m. vasario 10 d. iki 2016 m. vasario 8 d., fiksuoto dydžio palūkanų suma sudaro 4 733 437,50 EUR. Taigi ieškovės patirta žala atitinka šios sumos ir priskaičiuotų palūkanų (468 540,80 EUR) skirtumą, t. y. 4 264 896,70 EUR.

3) Dėl priežastinio ryšio

111 Ieškovė teigia, kad jos patirta žala tiesiogiai atsirado dėl to, kad Komisija neįvykdė pareigų pagal SESV 266 straipsnio pirmą pastraipą. Viena vertus, ji tvirtina, kad turėjo teisę pasirinkti, ar pateikti banko garantiją (Komisija neįrodė, kad tai būtų buvę pigiau), ar laikinai sumokėti baudą. Kita vertus, ji tvirtina, kad turi teisę bet kuriuo metu pateikti prašymą sumokėti fiksuoto dydžio palūkanas, jeigu tai daroma prieš sueinant ieškinio dėl žalos atlyginimo senaties terminui.

112 Komisija teigia, kad fiksuoto dydžio palūkanų suma turi būti atmesta arba sumažinta, nes ieškovė nesumažino nuostolių, nepaisydama pagrindinio principo šiuo klausimu. Ieškovė neįrodė, kad fiksuoto dydžio palūkanos, kurių ji reikalauja, yra mažesnės už nuostolius, kuriuos ji būtų patyrusi, jei būtų pateikusi banko garantiją, užuot atlikusi laikiną mokėjimą. Iš tiesų, kadangi ji turėjo galimybę pasirinkti vieną iš šių dviejų baudos sumokėjimo būdų, laikinai sumokėdama baudą ji turėjo pasirinkti tokį būdą, kuriuo baudos panaikinimo atveju būtų kuo labiau sumažintas jos patirtos žalos dydis.

113 Reikia priminti, kad SESV 340 straipsnio antroje pastraipoje nustatyta priežastinio ryšio sąlyga susijusi su pakankamai tiesioginiu Sąjungos institucijų elgesio ir žalos priežastiniu ryšiu, kurį turi įrodyti ieškovas, todėl elgesys, dėl kurio priekaištaujama, turi būti pagrindinė žalos priežastis (žr. 2018 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *Europos Sąjunga / Kendrion*, C-150/17 P, EU:C:2018:1014, 52 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

114 Kitaip tariant, net ir tuo atveju, kai institucijos galėjo prisidėti prie žalos, kurią prašoma atlyginti, padarymo, toks prisidėjimas gali būti pernelyg netiesioginis dėl kitiems asmenims, kartais ir ieškovui, tenkančios atsakomybės (žr. 2017 m. sausio 10 d. *Gascogne Sack Deutschland ir Gascogne / Europos Sąjunga*, T-577/14, EU:T:2017:1, 117 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

115 Šiuo klausimu taip pat buvo nuspręsta, kad nagrinėjant elgesio, dėl kurio priekaištaujama Sąjungos institucijai, ir nukentėjusio asmens nurodytos žalos priežastinį ryšį reikia patikrinti, ar šis asmuo, esant rizikai, jog žala nebus atlyginta, buvo pakankamai rūpestingas, kad išvengtų žalos ar apribotų jos dydį. Priežastinis ryšys gali nutrūkti dėl žalą patyrusio asmens aplaidumo, jei paaiškėja, kad šis aplaidumas yra lemiama žalos atsiradimo priežastis (žr. 2012 m. birželio 4 d. Nutarties *Azienda Agricola Bracesco / Komisija*, T-440/09, nepaskelbta Rink., EU:T:2012:269, 39 bei 40 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

116 Kaip matyti iš šio sprendimo 65–84 punktų, paskelbus 2015 m. gruodžio 16 d. Sprendimą *Air Canada / Komisija* (T-9/11, nepaskelbtas Rink., EU:T:2015:994) Komisija turėjo ieškovei grąžinti laikinai sumokėtos baudos sumą kartu su fiksuoto dydžio palūkanomis.

117 Nagrinėjamu atveju Komisija sumokėjo tik priskaičiuotų palūkanų sumą, taigi neįvykdė pareigos sumokėti fiksuoto dydžio palūkanas pagal SESV 266 straipsnio pirmą pastraipą. Todėl šis pareigos neįvykdymas turi pakankamai tiesioginį priežastinį ryšį su ieškovės patirta žala (žr. šio sprendimo 92–110 punktus).

118 Šiuo atžvilgiu Komisija negali priekaištauti ieškovei dėl to, kad ši laisvai pasirinko laikinai sumokėti baudą, o ne pateikti banko garantiją. Iš tiesų ieškovės pasirinkimas laikinai sumokėti baudą atitinka 2010 m. lapkričio 9 d. sprendimą, be kita ko, jo 5 straipsnio 4 dalį, ir nepanaikina nustatyto neteisėtumo ir patirtos žalos priežastinio ryšio.

119 Todėl yra pakankamai tiesioginis priežastinis ryšys tarp pakankamai aiškaus Sąjungos teisės pažeidimo ir ieškovės patirtos žalos.

b) Dėl delspinigių

120 Viena vertus, ieškovė, pateikdama reikalavimą dėl žalos atlyginimo, prašo sumokėti delspinigius be kapitalizacijos nuo 4 264 896,70 EUR sumos, atitinkančios fiksuoto dydžio palūkanas, reikalaujamas už laikotarpį nuo 2016 m. vasario 9 d. iki 2021 m. vasario 4 d., taikant tokią pačią palūkanų normą, kokia nurodyta šio sprendimo 88 punkte, t. y. 958 550,14 EUR sumą.

121 Kita vertus, ieškovė prašo sumokėti sudėtines palūkanas, taikant šio sprendimo 88 punkte nurodytą palūkanų normą, nuo 2021 m. vasario 4 d. mokėtinos sumos, t. y. 5 223 446,84 EUR (4 264 896,70 EUR + 958 550,14 EUR), iki visiško Komisijos sumokėjimo.

122 Dėl šio sprendimo 120 punkte nurodytų delspinigių Komisija teigia, kad ieškovė pernelyg vėlai pateikė išankstinį prašymą pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnį, todėl jos pagrindinė reikalaujama 4 264 896,70 EUR suma, atitinkanti palūkanas, reikalaujamas už laikotarpį nuo laikino baudos sumokėjimo iki sprendimo dėl grąžinimo priėmimo, padidėja 958 550 EUR, t. y. daugiau kaip 20 %. Šį padidėjimą lėmė ne koks nors Komisijos padarytas pažeidimas, į kurį galima atsižvelgti pagal SESV 340 straipsnį, o tik ieškovės pasyvumas. Jos teigimu, ieškovė nebuvo pakankamai rūpestinga, kad apribotų savo patiriamos žalos dydį, nes pavėluotai pateikė išankstinį prašymą pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnį. Iš tiesų šiame straipsnyje numatytas senaties terminas negali pateisinti jos neteisėto neveikimo laikotarpiu po to, kai Komisija grąžino baudą. Pastabose dėl 2024 m. birželio 11 d. Sprendimo *Komisija / Deutsche Telekom* (C-221/22 P, EU:C:2024:488) Komisija pažymėjo, kad tame sprendime šis klausimas nebuvo iškeltas.

123 Reikia priminti, kad dėl prašymo, grindžiamo SESV 340 straipsnio antroje pastraipoje numatyta Sąjungos deliktine atsakomybe, iš jurisprudencijos matyti, kad, nesant ypatingų aplinkybių, pareiga mokėti delspinigius atsiranda nuo teismo sprendimo, kuriuo pripažįstama pareiga atlyginti žalą, priėmimo (žr. 2017 m. sausio 10 d. Sprendimo *Gascogne Sack Deutschland ir Gascogne / Europos Sąjunga*, T-577/14, EU:T:2017:1, 178 ir jame nurodytą jurisprudenciją bei 2022 m. sausio 19 d. Sprendimo *Deutsche Telekom / Komisija*, T-610/19, EU:T:2022:15, 141 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

124 Taigi, kaip matyti iš 2021 m. sausio 20 d. Sprendimo *Komisija / Printeos* (C-301/19 P, EU:C:2021:39, 122–124 ir 129 punktai), ypatingomis aplinkybėmis galima priteisti delspinigius už laikotarpį iki teismo sprendimo paskelbimo.

125 Nagrinėjamu atveju, viena vertus, Komisijos pareiga grąžinti ieškovės laikinai sumokėtą baudą su fiksuoto dydžio palūkanomis tiesiogiai kyla iš SESV 266 straipsnio, o tas palūkanas atitinkančia suma nebuvo galima naudotis nuo šio grąžinimo momento (šiuo klausimu žr. 2021 m. sausio 20 d. Sprendimo *Komisija / Printeos*, C-301/19 P, EU:C:2021:39, 122–124 bei 129 punktus ir 2023 m. kovo 8 d. Sprendimo *Campine ir Campine Recycling / Komisija*, T-94/20, nepaskelbtas Rink., EU:T:2023:110, 105–108 punktus).

126 Kita vertus, 2021 m. vasario 4 d. Komisijai adresuotame rašte ieškovė aiškiai jai priminė jos pareigas, kylančias iš SESV 266 straipsnio ir jurisprudencijos, ir paprašė kapitalizuoti palūkanas iki visiško Komisijos sumokėjimo (žr. šio sprendimo 12 punktą).

127 Taigi, kadangi šio sprendimo 125 ir 126 punktuose aprašytos ypatingos aplinkybės susiklostė tuo metu, kai ieškovė pateikė išankstinį prašymą, išdėstytą 2021 m. vasario 4 d. Komisijai adresuotame rašte, reikia priteisti delspinigius nuo 4 264 896,70 EUR sumos nuo 2021 m. vasario 4 d. iki visiško Komisijos sumokėjimo. Vis dėlto nėra jokios ypatingos aplinkybės, kuria būtų pateisinamas delspinigių priteisimas už laikotarpį nuo baudos grąžinimo dienos (2016 m. vasario 8 d.) iki išankstinio prašymo pateikimo dienos (2021 m. vasario 4 d.), nes vėlavimą pateikti išankstinį prašymą lėmė tik ieškovės elgesys.

128 Dėl taikytinos palūkanų normos reikia taikyti tuo metu, kai šioje byloje buvo pateiktas išankstinis prašymas, kaip jis suprantamas pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnį, galiojusį 2018 m. liepos 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) 2018/1046 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 ir Sprendimas Nr. 541/2014/ES, bei panaikinamas Reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 (OL L 193, 2018, p. 1), 99 straipsnio 2 dalies b punktą. Pagal šią nuostatą ieškovei priteisti delspinigiai turi būti apskaičiuojami remiantis norma, kurią 2021 m. vasario 4 d. ECB taikė savo pagrindinėms refinansavimo operacijoms – 0 %, padidinta trimis su puse procentinio punkto, t. y. šiuo atveju 3,5 %.

129 Todėl ieškovei turi būti priteisti delspinigiai nuo 4 264 896,70 EUR sumos taikant 3,5 % normą nuo 2021 m. vasario 5 d. iki visiško Komisijos sumokėjimo.

c) Išvada dėl prašymo atlyginti žalą

130 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia priteisti iš Komisijos atlyginti ieškovei žalą, kurią ji patyrė dėl pakankamai aiškaus SESV 266 straipsnio pirmos pastraipos pažeidimo, kurį sudaro 4,5 % fiksuoto dydžio palūkanų nepriskaičiavimas nuo nepagrįstai sumokėtos baudos sumos už laikotarpį nuo laikino baudos sumokėjimo 2011 m. vasario 10 d. iki nepagrįstai sumokėtos baudos grąžinimo 2016 m. vasario 8 d., atėmus Komisijos jau sumokėtų palūkanų grąžinant baudą sumą. Šios žalos atlyginimo suma yra 4 264 896,70 EUR. Be to, ieškovei turi būti priteisti delspinigiai nuo šios 4 264 896,70 EUR sumos taikant 3,5 % normą nuo 2021 m. vasario 5 d. iki visiško Komisijos sumokėjimo.

131 Likusi reikalavimo dėl žalos atlyginimo dalis atmetama, todėl taip pat reikia išnagrinėti subsidiariai pateiktą reikalavimą dėl panaikinimo.

B. Dėl reikalavimo dėl panaikinimo

132 Subsidiariai ieškovė prašo panaikinti 2021 m. kovo 25 d. raštą, kuriuo Komisija atmetė jos prašymą sumokėti sumas, atitinkančias fiksuoto dydžio palūkanas ir delspinigius. Vienintelis ieškovės pagrindas grindžiamas Komisijos klaida, nes ji nusprendė, kad yra suėjęs prašymo sumokėti palūkanas senaties terminas.

133 Komisija teigia, kad ieškovės prašymas dėl panaikinimo yra nepriimtinas, nes nėra suinteresuotumo jį pateikti ir subsidiariai dėl 2021 m. kovo 25 d. rašto patvirtinamojo pobūdžio.

134 Komisija teigia, kad ieškovė neturi jokio suinteresuotumo prašyti panaikinti 2021 m. kovo 25 d. raštą. Jos teigimu, ieškovė nepaaiškino, kodėl ieškinys dėl panaikinimo suteiktų jai naudos. Ji tvirtina, jog prašymas dėl panaikinimo yra nereikšmingas, net jeigu ieškovė pagrįstai teigia, kad senaties terminas pradėtas skaičiuoti tą dieną, kai Komisija tariamai neteisėtai nesumokėjo jai fiksuoto dydžio palūkanų. Be to, panaikinus 2021 m. kovo 25 d. raštą, remiantis SESV 263 straipsniu Komisijai negalėtų būti sukurta jokia pareiga sumokėti ieškovei jos reikalaujamas palūkanas.

135 Ieškovė tvirtina, kad tebeturi suinteresuotumą, kad 2021 m. kovo 25 d. raštas būtų panaikintas. Neteisėtumo jos atžvilgiu konstatavimas galėtų būti pagrindas pareikšti ieškinį dėl žalos, kuri padaryta dėl šio rašto, atlyginimo. Be to, ji turi suinteresuotumą jį užginčyti, kad tariamas neteisėtumas nepasikartotų ateityje. Be to, jeigu tas raštas būtų panaikintas, Komisija privalėtų iš naujo išnagrinėti savo atsakymą dėl sprendimo dėl panaikinimo vykdymo pagal SESV 266 straipsnį, taigi tinkamai taikyti Sąjungos teisę, sumokėdama jai priklausančias palūkanas.

136 Iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad ieškinys dėl panaikinimo, pareikštas fizinio ar juridinio asmens, yra priimtinas tik tuo atveju, kai ieškovas yra suinteresuotas ginčijamo dokumento panaikinimu. Šis interesas turi būti atsiradęs ir egzistuojantis, jis vertinamas ieškinio pareiškimo dieną. Jis taip pat turi išlikti iki teismo sprendimo paskelbimo (žr. 2007 m. birželio 7 d. Sprendimo *Wunenburger / Komisija*, C-362/05 P, EU:C:2007:322, 42 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

137 Toks suinteresuotumas reiškia, kad pats šio akto panaikinimas gali turėti teisinių pasekmių arba, kitaip tariant, dėl ieškinio baigties gali atsirasti nauda jį pareiškusiai šaliai (šiuo klausimu žr. 2014 m. lapkričio 25 d. Nutarties *Global Steel Wire / Komisija*, T-429/10 ir T-578/10, nepaskelbta Rink., EU:T:2014:1008, 18 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

138 Reikalavimai, kuriais prašoma panaikinti Sąjungos institucijos, įstaigos ar organo atsisakymą pripažinti teisę į žalos atlyginimą, kurią ieškovas taip pat nurodo pagal SESV 268 ir 340 straipsnius, turi būti atmesti kaip nepriimtini, nes ieškovas iš esmės nėra suinteresuotas pareikšti tokius reikalavimus kartu su prašymu atlyginti žalą (šiuo klausimu žr. 1972 m. birželio 13 d. Sprendimo *Compagnie d'approvisionnement, de transport et de crédit ir Grands Moulins de Paris / Komisija*, 9/71 ir 11/71, EU:C:1972:52, 9–11 punktus ir 2024 m. liepos 17 d. Sprendimo *Montanari / EUCAP Sahel Niger*, T-371/22, EU:T:2024:494, 63 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

139 Reikia pažymėti, kad 2021 m. kovo 25 d. rašte Komisija pareiškė poziciją dėl Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnyje numatyto ieškinio dėl žalos atlyginimo senaties termino pradžios, t. y. datos, kai ieškovė laikinai sumokėjo baudą. Taigi Komisija nusprendė, kad suėjo šio ieškinio senaties terminas, todėl dėl šios priežasties atmetė ieškovės prašymą.

140 Reikia konstatuoti, kad prašymu dėl panaikinimo ieškovė iš tikrųjų siekia tokio pat piniginio rezultato kaip ir reikalavimais dėl žalos atlyginimo. Todėl ieškovė neįrodė, kad, be prašymo atlyginti žalą patenkinimo, ji taip pat yra suinteresuota, kad būtų panaikintas 2021 m. kovo 25 d. raštas, kaip matyti ir iš šio prašymo dėl panaikinimo subsidiaraus pobūdžio.

141 Taigi reikalavimas dėl panaikinimo turi būti atmestas kaip nepriimtinas ir nereikia priimti sprendimo dėl subsidiariai pateikto nepriimtinumo pagrindo.

IV. Dėl bylinėjimosi išlaidų

142 Pagal Procedūros reglamento 134 straipsnio 1 dalį iš pralaimėjusios šalies priteisiamos bylinėjimosi išlaidos, jei laimėjusi šalis to reikalavo. Pagal šio procedūros reglamento 134 straipsnio 3 dalį, jeigu kiekvienos šalies dalis reikalavimų patenkinama, o dalis atmetama, kiekviena šalis padengia savo bylinėjimosi išlaidas.

143 Kadangi šiuo atveju dalis kiekvienos šalies reikalavimų buvo atmesta, kiekviena iš jų turi padengti savo bylinėjimosi išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais,

BENDRASIS TEISMAS (devintoji kolegija, posėdžiaujanti penkių teisėjų sudėties)

nusprendžia:

1. **Priteisti iš Europos Komisijos sumokėti *Air Canada* 4 264 896,70 EUR sumą patirtai žalai atlyginti**.

2. **Prie 1 punkte nurodytos žalos atlyginimo sumos pridėti 3,5 % delspinigius už laikotarpį nuo 2021 m. vasario 5 d. iki visiško jos sumokėjimo.**

3. **Atmesti likusią ieškinio dalį.**

4. ***Air Canada* ir Komisija padengia savo bylinėjimosi išlaidas.**

Papasavvas Truchot Kanninen

Sampol Pucurull Perišin

Paskelbtas 2026 m. kovo 25 d. viešame teismo posėdyje Liuksemburge.

Parašai.